

2019

Záverečná správa

Plnenie opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov
zistených kontrolami, ktoré vykonal NKÚ SR

Závěrečná správa

**Plnenie opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov z kontrol vykonaných
NKÚ SR**

PREDKLADÁ

Ing. Karol Mitrík, predseda
Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Trenčín, august 2019

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK.....	4
ZOZNAM TABULIEK.....	6
ZOZNAM GRAFOV	6
ZHRNUTIE.....	7
1 ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE.....	9
2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE.....	9
3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA	9
3.1 ÚČINNOSŤ PRIJATÝCH OPATRENÍ TAKMER 80 %	9
3.2 ZISTENÉ NEDOSTATKY SÚ SKONCENTROVANÉ NAJMÁ DO DVOCH OBLASTÍ.....	12
3.2.1 Zistenia s najvyššou frekvenciou výskytu.....	12
3.2.2 Najvýznamnejšie zistenia	14
3.3 PROGRES V ROZVOJI E-GOVERNMENTU.....	14
3.3.1 Významný medzročný nárast objemu komunikácie	14
3.3.2 Interné a externé bariéry rozvoja e Gov z pohľadu samospráv	15
3.3.3 Hodnotenie vývoja eGov kontrolovanými samosprávami	17
ODPORÚČANIA.....	17
4 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU	18
5 TÍM KONTROLÓROV	18
ZÁVER.....	18
KONTAKT	19
PRÍLOHA Č. 1	20

Zoznam skratiek a skrátených pomenovaní

SKRATKA / SKRÁTENÉ POMENOVANIE	VÝZNAM
autentifikácia	Mechanizmus identifikácie a overenia identity osoby orgánom verejnej moci. V podmienkach e-Governmentu v Slovenskej republike sa autentifikácia vykonáva prostredníctvom občianskeho preukazu s elektronickým čipom (eID) a bezpečnostného osobného kódu
bezpečnostná politika, bezpečnostná smernica	Smernica Bezpečnostná politika vypracovaná v zmysle Výnosu Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy. Bezpečnostná smernica vypracovaná v zmysle Zákona č. 122/2013 Z. z. v znení n. p.
bezpečnostný projekt	Bezpečnostný projekt na ochranu osobných údajov vypracovaný v zmysle Zákona č. 122/2013 Z. z. v znení n. p. podľa vyhlášky Úradu na ochranu osobných údajov SR č. 164/2013 Z. z. o rozsahu a dokumentácii bezpečnostných opatrení
daňový poriadok	Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
digitálna transformácia	Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030, materiál schválený vládou SR 7. mája 2019
doc	Microsoft Word Document
docx	Office Open XML
DCOM	Informačný systém miest a obcí poskytovaný združením DEUS
DPH	Daň z pridanej hodnoty
eGov, eGovernment	elektronická forma výkonu verejnej správy prostredníctvom informačno-komunikačných technológií v procesoch verejnej správy. On-line komunikácia v nich funguje v rámci inštitúcií VS (G2E – Government to Employee); medzi inštitúciami VS navzájom (G2G – Government to Government); medzi verejnou správou a občanmi (G2C – Government to Citizen); medzi verejnou správou a podnikateľskou sférou (G2B – Government to Business) a medzi verejnou správou a administratívou (G2A – Government to Administration)
GDPR	General Data Protection Regulation alebo všeobecné nariadenie na ochranu osobných údajov
IKT; IT	Informačno-komunikačné technológie; Informačné technológie
Implementačná správa	Súhrnná Implementačná správa za rok 2018 (Zdravotníctvo, doprava, informatizácia, vzdelávanie, životné prostredie, trh práce a sociálne politiky)
IS	Informačný systém
ISVS	Informačný systém verejnej správy
KA	Kontrolná akcia
KRIS	Koncepcia rozvoja informačných systémov
kvalifikovaný certifikát	elektronický dokument, ktorým vydavateľ certifikátu potvrdzuje, že v certifikáte uvedený verejný kľúč patrí osobe, ktorej je certifikát vydaný (držiteľ certifikátu). Služi na vytvorenie kvalifikovaného elektro-

	nického podpisu alebo kvalifikovanej elektronickej pečate. Kvalifikovaný elektronický podpis je ekvivalentom vlastnoručného podpisu, ktorým sa potvrdzujú právne úkony v listinnej podobe
metodický pokyn MF SR	Metodický pokyn na tvorbu koncepcií rozvoja informačných systémov verejnej správy č. MF/020272/2008-133 zo dňa 30.6.2008
miniDCOM+	Zoštíhlená verzia Informačného systému miest a obcí DCOM na zabezpečenie elektronických služieb samospráv
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, najvyššia autorita externej kontroly
NASES	Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby, príspevková organizácia Úradu podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu.
nariadenie GDPR	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 2016/679 z 27.04.2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov)
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
neúčinné opatrenia	Opatrenia prijaté obcami a mestami po kontrole v r. 2017 a vyhodnotené kontrolou v r. 2019 ako nesplnené alebo čiastočne plnené
opatrenia	Opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených kontrolou 2017
Odt	Open Document Format, formát súboru
ObÚ; MÚ	Obecný úrad; Mestský úrad
OVM	Orgány verejnej moci
Open Data	Informácie alebo údaje voľne a bezplatne dostupné pre každého za rovnakých podmienok, ktoré možno použiť na akýkoľvek účel komerčného či nekomerčného charakteru
Pdf	Portable Document Format, formát súboru
PO	Právnická osoba, právnické osoby
Referenčná databáza	Referenčný register v zmysle zákona o eGov. T.j. register, ktorý je uvedený v zozname referenčných údajov, vedených úradom podpredsedu vlády
Správa o Slovensku 2019	Pracovný dokument EK - Správa o Slovensku 2019 - Európsky semester 2019: Hodnotenie pokroku dosiahnutého pri vykonávaní štrukturálnych reforiem, pri prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh a výsledky hĺbkových preskúmaní na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011
SR	Slovenská republika
SWOT	Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb
štátny archív	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Štátny archív
účinné opatrenia, účinnosť opatrení	Opatrenia prijaté obcami a mestami po kontrole v roku 2017 a vyhodnotené kontrolou v roku 2019 ako splnené alebo priebežne plnené
ÚPVS	Ústredný portál verejnej správy
výnos o štandardoch pre ISVS	Výnos MF SR č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy v znení neskorších predpisov

VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku	Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov
zákon o ochrane osobných údajov	Zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o archívoch a registratúrach	Zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o NKÚ SR	Zákon č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. (§17 definuje oprávnenie vstúpať do objektov, požadovať predloženie dokladov, písomností, dát, úplné a pravdivé ústne a písomné informácie. § 22 stanovuje povinnosť subjektov spolupracovať s Úradom, poskytnúť informácie a na vyžiadanie zabezpečiť vykonanie kontroly. Stanovuje aj povinnosť mlčanlivosti kontrolórom a zamestnancom Úradu.)
ZEP	Zaručený elektronický podpis, nahrádza vlastnoručný podpis. Ak súčasne obsahuje aj časovú pečiatku, má rovnakú právnu váhu ako podpis u notára. Zaručená elektronická pečať je ekvivalentom zaručeného elektronického podpisu pre obce.
zákon o ISVS	Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o slobode informácií; infozákon	Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o e-Governmente	Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č. 1: Štatistika kontrolovaných obcí	9
Tabuľka č. 2: Kontrolná akcia v číslach	19

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok č. 1: Mapa účinnosti opatrení v oblasti elektronickej komunikácie obcí a miesta v	11
Obrázok č. 2: Mapa hodnotenia vývoja eGov samosprávami	17
Obrázok č. 3: SWOT analýza eGov	19

ZOZNAM GRAFOV

Graf č. 1: Plnenie opatrení preverených kontrolou na mieste	9
Graf č. 2: Celkové hodnotenie plnenia opatrení všetkých subjektov	10
Graf č. 3: Podiel prijatých a kontrolovaných opatrení podľa tém/oblastí v r.2017	11
Graf č. 4: Podiel neúčinných opatrení na celkovom počte opatrení v oblasti, stav v r. 2019	11
Graf č. 5: Základné oblasti nedostatkov v roku 2019	12
Graf č. 6: Podiel obcí a miest s neúčinnými opatreniami na celkovom počte opatrení v oblasti	12
Graf č. 7: Vývoj intenzity e-komunikácie podľa počtu samospráv	14
Graf č. 8: Podiel identít, t. j. aktívne schránky/počet obyvateľov v kontrolovaných subjektoch	15
Graf č. 9: E-aktivita obyvateľov podľa veľkosti obce, či mesta	16
Graf č. 10: Vnímanie stavu vývoja e-služieb za 2 roky kontrolovanými samosprávami	17
Graf č. 11: Pripravenosť obcí/miest vs. pripravenosť ich obyvateľov	20
Graf č. 12: Pripravenosť fyzických osôb (aktívne schránky) podľa veľkosti obce/mesta	20

ZHRNUTIE

Prvá stratégia informatizácie na Slovensku bola prijatá v roku 2008, v septembri 2013 schválila Národná rada SR zákon o e-Governmente a **od 1. novembra 2016 platí povinnosť všetkých orgánov verejnej moci, vrátane** subjektov územnej **samosprávy**, vykonávať verejnú moc elektronicky. Občania aj podnikatelia majú na jeho základe nárok na poskytovanie služieb verejnej správy elektronicky, bez potreby osobných návštev úradov a straty času, či ďalších s tým súvisiacich nákladov. Zároveň sa môžu rozhodnúť, či elektronický spôsob komunikácie s úradom využijú. Úspory sú očakávané aj na strane orgánov verejnej moci vďaka zvýšenej efektívnosti zamestnancov a zvýšenej rýchlosti prijímania rozhodnutí, v súčasnosti podmienennej kvalitou internetového pripojenia na konkrétnom mieste a dávkovým spracovaním dát v systéme.

Využívaním otvorených dát, ktoré by mali byť dostupné, sa **zvýši miera transparentnosti verejnej správy**, čo prispeje **k ďalšiemu zvýšeniu jej efektivity**. Funkčná a moderná verejná správa poskytujúca kvalitné služby je pritom označovaná za kľúčový faktor úspechu stratégie digitálnej transformácie Slovenska do roku 2030 a patrí k cieľom Agendy 2030.

V súlade s národnou koncepciou informatizácie verejnej správy sú zavádzané nové digitálne verejné služby, ich využívanie občanmi však zatiaľ nedosiahlo priemernú úroveň EÚ. Európska Komisia v Správe o Slovensku 2019 konštatovala, že podiel osôb, ktorí verejným orgánom predložili formuláre prostredníctvom internetu (54 %) je naďalej pod priemerom EÚ, ktorý dosiahol úroveň 64 %. Výkonnosť Slovenska v oblasti digitalizácie posudzuje každý rok Európska komisia Indexom digitálnej ekonomiky a spoločnosti DESI, ktorý umožňuje porovnávať členské štáty EÚ na základe hodnotenia piatich oblastí, vrátane digitálnych verejných služieb. Za rok 2018 dosiahlo Slovensko v hodnotení DESI 20. miesto z 28 štátov, pričom v týchto oblastiach bola z V4 lepšia len Česká republika. Stav elektronizácie štátnej a verejnej správy je meraný aj Organizáciou spojených národov, a to prostredníctvom Indexu e-Governmentu. Ten zaradil Slovensko v roku 2018 na 49. miesto zo 190 krajín a až na tretie miesto v rámci porovnania krajín V4. Medziročne išlo o zlepšenie o 18 pozícií.

Reálny stav slovenského eGov na úrovni územných samospráv preveril NKÚ SR aj touto kontrolnou akciou.

Najvyšší kontrolný úrad, ktorého činnosť je dlhodobou zameraná na zlepšovanie kvality života občanov, **zhodnotil v praxi pripravenosť samosprávy** na poskytovanie služieb už v rámci plánu kontrolnej činnosti roku 2017. Kontrolná akcia zameraná na e-Government a informačné systémy obcí a miest posúdila aj efektívne vynakladanie verejných prostriedkov na zabezpečenie koncových služieb pre občana, a to v sedemdesiatich obciach a mestách do dvadsaťtisíc obyvateľov. Tretina vtedy kontrolovaných samospráv nebola k 1. novembru 2016 pripravená vykonávať verejnú moc elektronicky, nevstupovala do aktívnych elektronických schránok, prípadne mala obmedzený prístup. Väčšie samosprávy dosahovali lepšie výsledky najmä vďaka lepšiemu financovaniu informačných technológií a vyspelosti procesov na podporu elektronizácie. Dobrú úroveň pripravenosti vykázali aj samosprávy používajúce špecializované informačné systémy, a to bez ohľadu na veľkosť. Celkovo na zlepšenie stavu schopnosti samospráv naplniť literu zákona a poskytovať e-služby, bolo obcami a mestami, na základe zistení z kontroly NKÚ SR v roku 2017, prijatých 428 opatrení na nápravu nedostatkov v 16 oblastiach.

Kontrola ich plnení, realizovaná v roku 2019 v 49 samosprávach, **potvrdila správnosť a efektívnosť prijatých opatrení** a odporúčaní kontrolórov. Vysoká úspešnosť pri realizácii jednotlivých opatrení prispela k výrazne vyššej pripravenosti samospráv na každodenný výkon a rozvoj eGov na Slovensku. Zistené opakované nedostatky nemali systémový vplyv na oblasť e-Governmentu. **Nepotvrdila sa odlišnosť v pripravenosti mesta či obce na základe geografickej polohy alebo veľkosti obce či mesta, alebo veľkosti rozpočtu**. Rôzna úroveň vyplýva z podstaty fungovania samosprávnych subjektov samostatne rozhodujúcich o rozpočte a kvalite služieb, ktoré zabezpečujú svojim obyvateľom. Práve obyvatelia by mali byť hlavným hnacím motorom rozvoja informatizácie. Kontrolná akcia jednoznačne potvrdila, že u nás to tak zatiaľ nie je.

Opatrenia prijaté obcami na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov **boli účinné v 80 % prípadov**. Štyridsaťjeden percent kontrolovaných obcí a miest je plne pripravených na poskytovanie služieb verejnej správy elektronicky. Interaktívna mapa s výsledkami plnenia opatrení je súčasťou tohto dokumentu.

Elektronická schránka obce či mesta bola v kontrolovanom období samozrejmosťou. Okrem deviatich obcí všetky kontrolované samosprávy zaznamenali medziročný nárast elektronických podaní. Viac ako polovica z pretrvávajúcich nedostatkov pri realizácii eGov v obciach a mestách sa týka tzv. infozákona – naplňania povinnosti zverejňovať včas a správnym spôsobom všetky povinné informácie, ktoré môžu fyzické i právnické osoby ďalej využívať. Druhý okruh, ktorý spôsobuje problémy pri plnení povinností podľa zákona o eGov, patrí do oblasti informačnej bezpečnosti. Ide najmä o povinnosť archivácie na dvoch fyzicky vzdialených miestach, čo je často kvôli obmedzenému mestskému či obecnému rozpočtu veľmi ťažko realizovateľné. Z hľadiska spôsobu naplnenia ďalších povinností v tejto oblasti, kontrolóri konštatujú vysokú účinnosť relevantných opatrení v samosprávach, ktoré využili na zabezpečenie informačnej bezpečnosti služby externých dodávateľov.

Najvýznamnejším nedostatkom pri preverovaní naplnenia opatrení boli aj v tomto roku **chýbajúce certifikáty** pre elektronické podpisy, **avšak v podstatne menej prípadoch než v minulosti**. V roku 2017, rok od účinnosti zákonnej povinnosti, nemohlo z tohto dôvodu vykonávať verejnú moc v plnej miere až 70 percent kontrolovaných miest a obcí. **Vďaka účinným opatreniam** aktuálne rieši problém len 6 percent kontrolovanej vzorky, to znamená, že do konca kontrolnej akcie neboli spôsobilé podpisovať vydané rozhodnutia v elektronickej forme len tri obce.

Naopak, **pozitívom bola aktualizácia prístupových práv** do ISVS. Zmeny v osobách štatutárov obcí po komunálnych voľbách koncom roka 2018 dali kontrolórom príležitosť preveriť napĺňanie tejto povinnosti v praxi a potvrdiť bezproblémový priebeh.

Zvlášť pozitívne hodnotí NKÚ SR aktivity samospráv v oblasti propagácie eGov, ktoré však svojou silou **nemôžu nahradiť aktívnu**, marketingovo správne koncipovanú **informačno-edukačnú kampaň štátu** pre občanov.

Popri preukázanom náraste úradnej e-komunikácie, spôsobenej najmä intenzívnejšou komunikáciou medzi inštitúciami, **96 percent** samospráv konštatovalo **zlepšený alebo nezmenený stav** úrovne eGov na Slovensku. K zlepšeniu dochádza vďaka nadobúdanej praxi zamestnancov obecného úradu, ako aj zvyšujúcemu sa počtu subjektov využívajúcich eGov. Negatívne hodnotenie rozvoja eGov bolo zaznamenané len v štyroch percentách prípadov. Medzi príčinami boli uvedené: enormný nárast predpisov v danej oblasti, nutnosť prispôbovania softvéru, časté aktualizácie, zmeny, nesúlad legislatívy, absencia vykonávacej smernice na vytváranie a podpisovanie elektronických rozhodnutí, užívateľská neprívetivosť, neprehľadnosť stránky UPVS a minimálne využívanie týchto služieb zo strany občanov.

Z analýzy poskytnutých údajov a ich kombinácie možno potvrdiť, že nezáujem občanov je **najväčšia externá bariéra**, ktorej samosprávy čelia. Z takmer 150 000 obyvateľov s trvalým pobytom v kontrolovaných obciach malo aktívnu elektronickú schránku len 665 občanov; aj napriek informovanosti o výhodách, vďaka obecným kampaniam. NKÚ upozorňuje na **vážny nesúlad medzi pripravenosťou konkrétnych obcí a miest a záujmom ich obyvateľov** o nahradenie osobného či listinného kontaktu, a to bez ohľadu na veľkosť mesta, objem rozpočtových zdrojov či geografickú polohu. **NKÚ môže konštatovať**, že – z pohľadu na vytváraný efekt národných aj európskych investícií do eGov a informatizácie – želaný cieľ nebol dosiahnutý v jednom segmente na trhu, a to segmente fyzické osoby/občania.

Legislatívne posilňovaný princíp „jedenkrát a dost“ sa etapovite rozšíri a postupne bude uplatňovaný v rámci celej EÚ. Vďaka tomuto kroku občania a podnikatelia nebudú musieť pri riešení rôznych životných situácií žiadnemu verejnému úradu oznamovať tie isté údaje dvakrát. K zvýšeniu objemu e-komunikácie samosprávy prispeje zvyšovanie kvality internetového pripojenia, vymazanie tzv. bielych miest (miest a obcí bez pripojenia s minimálnou rýchlosťou 30 Mbit/s), zvýšenie nasadenia technologických inovácií a rozšírenie skupín právnických osôb, ktoré majú povinnosť komunikovať elektronicky. Verejná správa, vrátane samosprávy sa musí pripravovať aj na jednotný digitálny trh, ktorý má naštartovať rozvoj informačnej spoločnosti aj mimo verejnej správy a prispieť k rastu digitálnej ekonomiky na Slovensku.

Informatizácia v samospráve je jedným z mála úspešných IT projektov s pozitívnym celoslovenským vplyvom na napĺňanie potrieb každého občana. **Na rozvoj eGovernmentu na Slovensku však bude potrebná výraznejšia aktivita na celoštátnej úrovni**. Tak v oblasti zlepšovania systému, v tvorbe užívateľsky prívetivých e-služieb, ako aj v budovaní dôvery občanov v systém.

1. ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE

Kontrolná akcia bola zameraná na vyhodnotenie stavu plnenia opatrení prijatých na odstránenie nedostatkov, ktoré zistili kontroly NKÚ SR v roku 2017 v rámci kontrolnej akcie eGovernment a informačné systémy obcí a miest.

Predmet kontroly

1. Analýza správy o plnení opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov.
2. Kontrola a vyhodnotenie plnenia opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov.

2. RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE

Kontrolná akcia bola vykonaná v súlade s plánom kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2019, v rámci nosnej témy efektívna verejná správa. V rámci kontroly **bolo preverených 428 opatrení**, ktoré boli prijaté **v 49 obciach a mestách**. Zoznam kontrolovaných obcí je uvedený na záver dokumentu. Možno konštatovať, že percentuálne zloženie kontrolovaných subjektov podľa veľkosti ostalo v roku 2019 takmer totožné s rokom 2017 (kedy bolo z kontrolovanej vzorky 34 % samospráv do 1 000 obyvateľov; 21 % do 2 000; 28 % do 5 000; 15 % nad 5 000).

Veľkostná kategória obcí a miest	Počet obcí a miest v kategórii	Počet obyvateľov celkom
0 až 1 000	18	10 798
1 001 až 2 000	10	13 951
2 001 až 5 000	13	41 484
nad 5 000	8	82 260
Celkový súčet	49	148 493

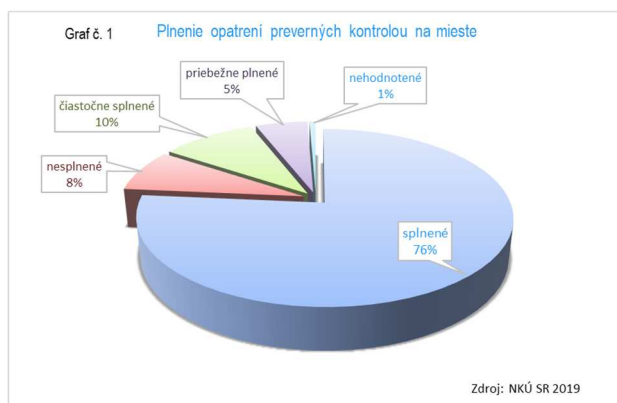
Kontrola bola zameraná na vyhodnotenie účinnosti prijatých opatrení, ktorými sa mali odstrániť nedostatky zistené predchádzajúcou kontrolou. Súbežne bol **pomocou vybraných ukazovateľov** (počet elektronických podaní, počet elektronicky doručených výmerov na daň z nehnuteľností, vnímanie zmeny stavu v elektronizácii služieb zo strany obce, identifikácie bariér ďalšieho zlepšovania) **meraný a hodnotený progres v elektronizácii** výkonu verejnej moci zo strany obce.

Tabuľka č. 1: Štatistika kontrolovaných obcí

3. ZISTENIA A ODPORÚČANIA

3.1 ÚČINNOSŤ PRIJATÝCH OPATRENÍ – TAKMER 80-PERCENTNÁ

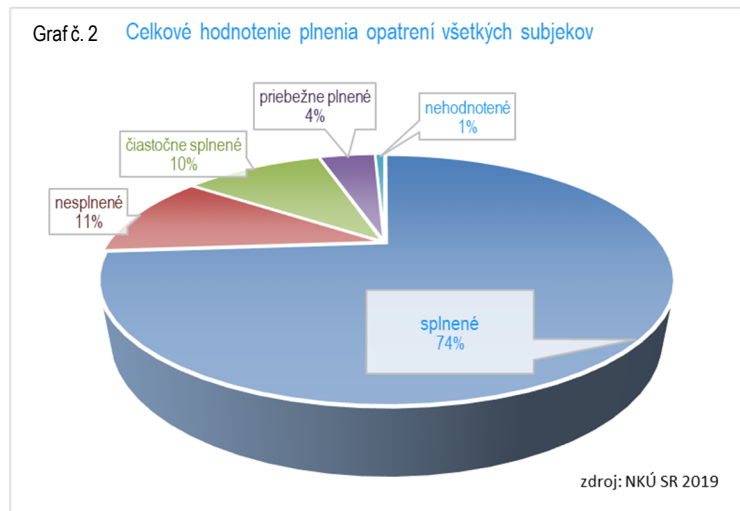
Vysoká, takmer 80%-ná účinnosť opatrení (pozri graf č. 1 a č. 2), ktoré vyplynuli 49 mestám a obciam z prijatých opatrení na odstránenie nedostatkov, ako aj odporúčania NKÚ SR, vytvára **predpoklady pre ďalšie skvalitnenie služieb samosprávy**, a to pre viac ako 148 tisíc obyvateľov týchto obcí a miest. Rovnako tak aj pripravenosť fungovať na princípe „jedenkrát a dost“, ktorého napĺňanie je dnes v praxi podmienené kvalitnou funkčnosťou štátom prevádzkovaných systémov a referenčných databáz. Do tretice aj schopnosť samospráv využiť či zapojiť sa do budovaného jednotného slovenského i európskeho digitálneho trhu, ktorý je prioritou Európskej komisie i parlamentu ako prostriedok na podporu rastu hospodárstva a prehlbovania kvality života.

Týka sa to predovšetkým odstraňovania prekážok členských štátov pri transakciách prostredníctvom internetu., pričom vyšší podiel elektronickej verejnej správy má znamenať pre občanov a podniky ľahšie dodržiavanie predpisov online a širší prístup k pracovným a obchodným príležitostiam.

Kým opatrenia prijaté kontrolovanými subjektmi v roku 2017 iniciovali intenzívnejšie zavádzanie informatizácie do každodenného života, opatrenia v prvom polroku 2019 prispeli k zjednocovaniu úrovne poskytovania elektronických služieb. V ojedinelých prípadoch aj k plneniu povinností vyplývajúcich zo súvisiacich právnych noriem.

V celkovo 41 % kontrolovaných subjektoch bola potvrdená stopercentná účinnosť, t. j. splnenie všetkých opatrení, ktoré tieto subjekty prijali. **Nedostatky, ktoré pretrvávali** v mestách a obciach aj počas kontroly v roku 2019, teda tri roky od zavedenia povinnej elektronickej komunikácie, sú v oblastiach **bez systémového vplyvu**.

Plnenie opatrení bolo kontrolované v šiestich oblastiach (pozri graf č. 3). Nielen počtom bola pritom **najvýraznejšia oblasť** informačnej **bezpečnosti**, nasledovaná opatreniami na aktualizáciu webových stránok obce, či mesta. Tretiu významnú oblasť opatrení z roku 2017 tvorili bezpečnostné projekty.

Bezpečnostná politika pri elektronickej komunikácii musí byť súčasťou interných predpisov tej-ktorej inštitúcie a zároveň byť zapracovaná do pracovných zmlúv oprávnených osôb. Je potrebné vopred určiť postup pri jej revíziách, ich periodicitu a presné parametre. *Napr. maximálnu prípustnú dobu výpadku ISVS, pravidlá pre sťahova-*

nie súborov prostredníctvom externých sietí alebo zálohovanie skupín údajov. Bezpečnostné projekty informačných systémov bolo potrebné aktualizovať aj v súvislosti so zmenami GDPR, a to v celom procese, t. j. až do ukončenia spracovávania osobných údajov v informačnom systéme.

Štvrtá najpočetnejšia oblasť opatrení sa týkala **správnych formátov zverejňovaných súborov**. Tie musia umožňovať **strojové spracovanie** a rozoznávajú textových častí obsahu dokumentov, napríklad vyhľadávanie podľa kľúčového slova. Takmer rovnaký počet opatrení spadal do oblasti dodržiavania jedného z najdlhšie platiacich a populárnych zákonov – zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý presne stanovuje povinnosti orgánov verejnej moci, štátnych inštitúcií i subjektov verejnej správy.

Aktuálnu situáciu v oblasti informačných systémov obce a všetkých organizácií v jej zriaďovateľskej pôsobnosti upravuje **konceptia rozvoja informačných systémov verejnej správy** obce či mesta (KRIS), ktorá musí určiť aj postup pri ich zavádzaní, zmenách, rozširovaní a používaní. Opatrenia týkajúce sa **zaručenej elektronickej pečate** s pripojenou časovou pečiatkou riešili aj zakotvenie využívania ZEP do registratúrneho poriadku. Opatrenia, ktoré stratili opodstatnenie v súvislosti so zmenou predpisov, neboli hodnotené.

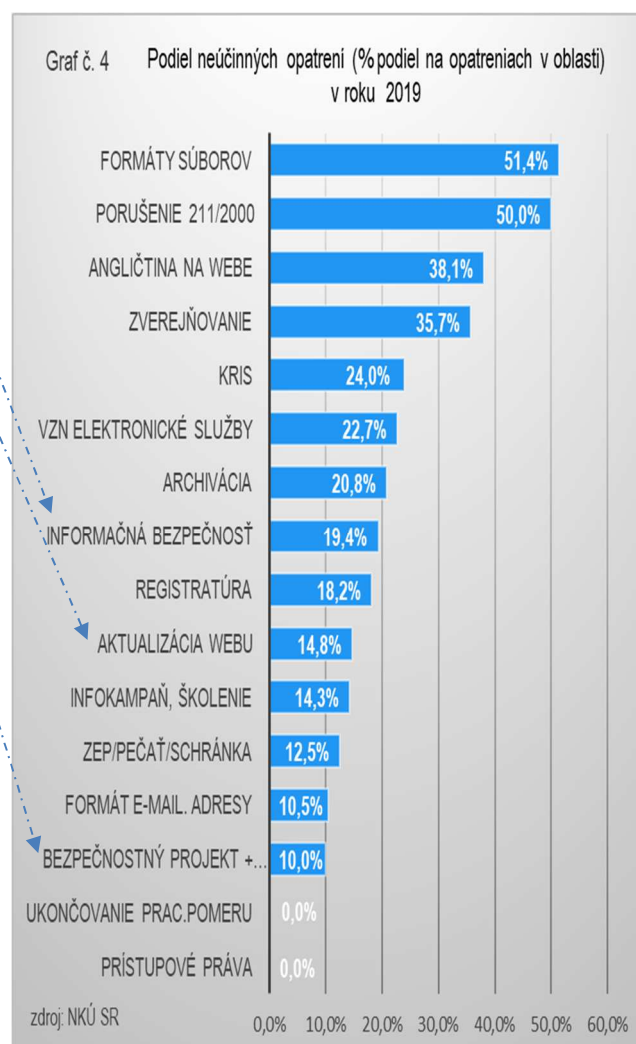
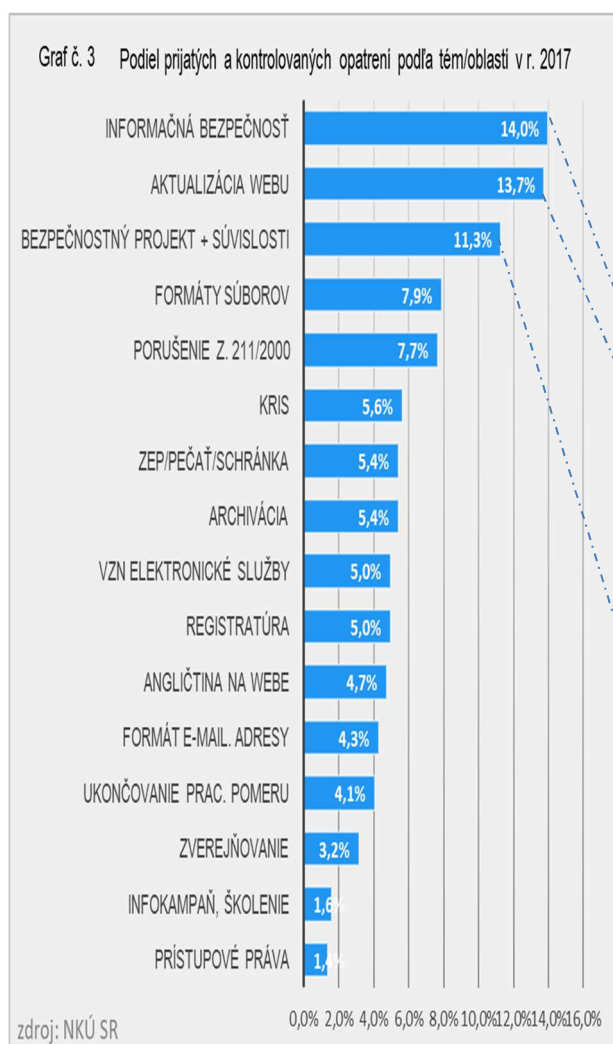
Hodnotenie plnenia opatrení, ktoré zobrazujú **graf č. 3. a graf č. 6** (pozri nasledujúcu stranu), **potvrdzuje pozitívny vplyv Najvyššieho kontrolného úradu SR na pripravenosť obcí** pre výkon verejnej moci elektronicke a ukazuje oblasti zlepšenia.

Celkové hodnotenie plnenia opatrení v oblasti služieb eGovernmentu a analýza samospráv, zobrazené na Mape účinnosti, zároveň potvrdzuje, že **geografická poloha nemá vplyv na účinnosť opatrení** (pozri obrázok č. 1 na nasledujúcej strane).

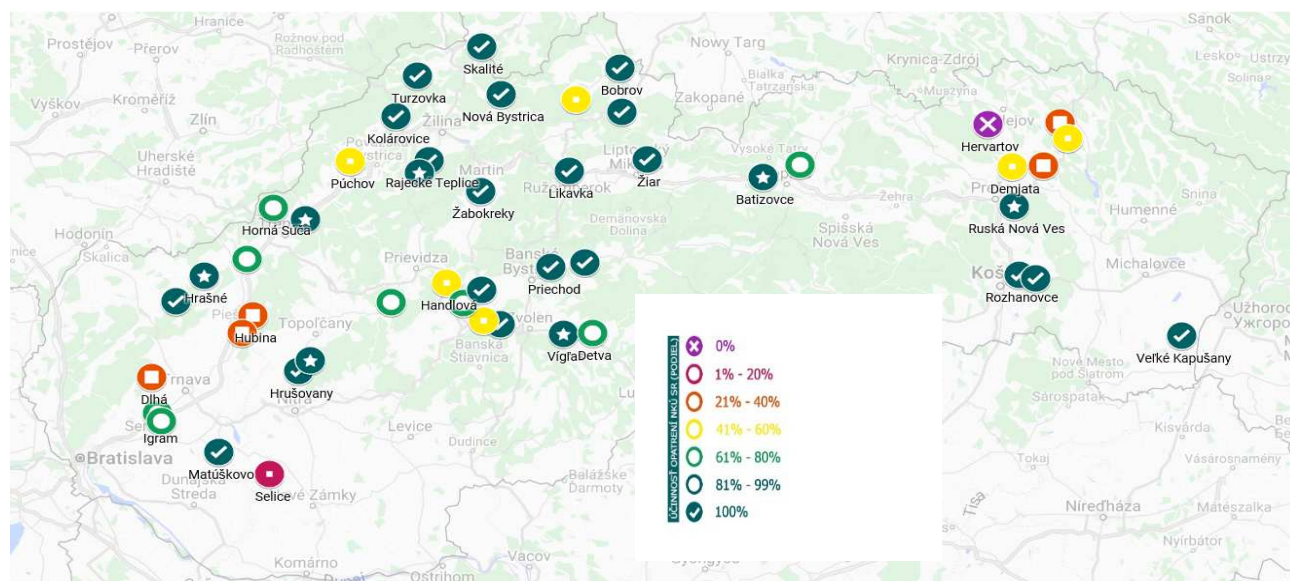
Prvoradým v pripravenosti na kvalitné poskytovanie elektronických služieb a elektronickú komunikáciu celkovo **bol prístup jednotlivca, alebo konkrétnej samosprávy**, nie vzdialenosť od hlavného či krajského mesta.

Interaktívna verzia Mapy účinnosti je k dispozícii na:

<https://drive.google.com/open?id=14R9E5Kfn8epSzFTXBl8PO3jujvol1At&usp=sharing>

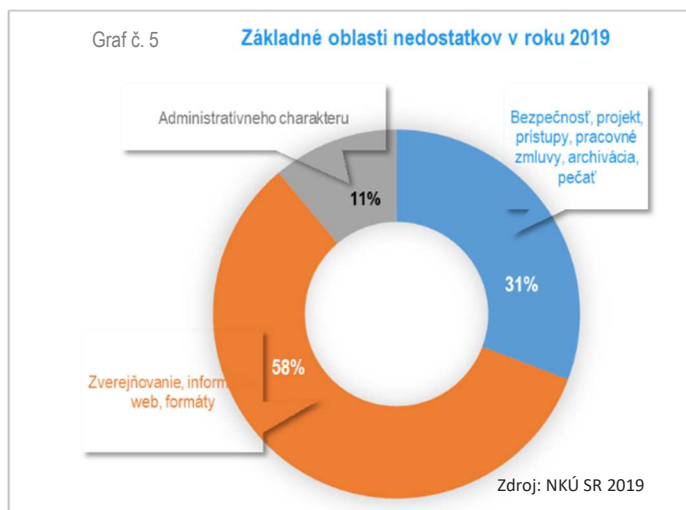
Obrázok č. 1: Mapa účinnosti opatrení v oblasti elektronickej komunikácie obcí a miest

Zdroj: NKÚ SR, 2019. Interaktívna verzia na: <https://drive.google.com/open?id=14R9E5Kfn8epSzFTXBlT8PO3juivol1At&usp=sharing>

3.2 ZISTENÉ NEDOSTATKY SÚ SKONCENTROVANÉ NAJmä DO DVOCH OBLASTÍ

Štruktúra nesplnených, neúčinných opatrení v roku 2019 poskytuje náhľad na vývoj eGov v obciach a mestách za uplynulé dva roky. **Päťdesiatosem percent** z nich sa týka naplňania **povinnosti zverejňovať včas a správnym spôsobom** všetky povinné informácie, teda kvalitný digitálny obsah, ktorý môžu fyzické aj právnické osoby ďalej využívať vo svojom každodennom živote, či v podnikaní.

Druhá oblasť, v ktorej boli opatrenia prijaté mestami a obcami na základe kontroly NKÚ SR splnené kvalitnejšie, no naďalej v nej pretrvávajú nedostatky, je informačná bezpečnosť, kam patrí aj **povinná archivácia na dvoch fyzicky vzdialených miestach**. Kontrolóri konštatovali úspešnosť samospráv, ktoré na plnenie týchto povinností využili externých dodávateľov a zadefinovali odporúčania pre takmer tretinu obcí a miest, ktoré naďalej vykazovali problém v jednej z bezpečnostných oblastí.

K plnej náprave došlo pri nedostatkoch v úprave povinností pri ukončovaní pracovného pomeru, či pri zmluvách s externistami. Rovnako tak všetkých šesť obcí, ktoré nemali dostatočný počet osôb s prístupovými právami do informačných systémov, problém, podľa odporúčania kontrolórov, vyriešili v termíne.

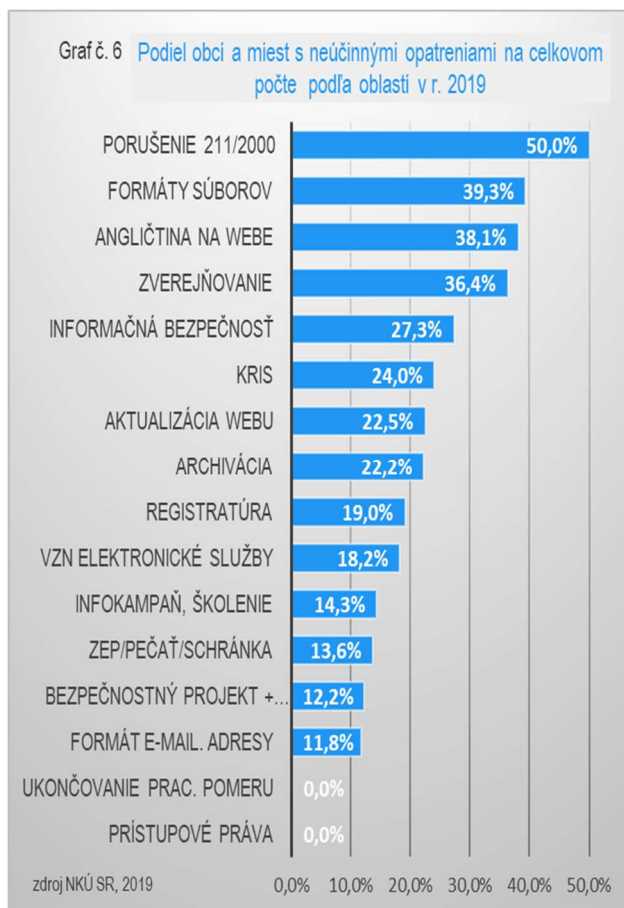
V 29 obciach boli v roku 2019 zistené opakované nedostatky, t. j. nedostatky v plnení opatrení z roku 2017.

3.2.1 Zistenia s najvyššou frekvenciou výskytu

3.2.1.1 Zverejňovanie informácií

Elektronický výkon verejnej moci možno považovať za základnú zmenu v doterajšej dlhoročnej praxi samospráv. Pri kontrole nápravy nedostatkov v tejto oblasti (pozri graf č. 5) sa paradoxne objavilo najviac pochybení pri **plnení zákona o slobodnom prístupe k informáciám**. Až polovica obcí s nesplnenými opatreniami zlyhala práve v tejto oblasti. Aj napriek tomu, že tak priamo obmedzujú voľbu a obyvateľom verejnú kontrolu v priebehu výkonu mandátov predstaviteľov samosprávy. Takmer šesťdesiat percent opatrení na nápravu pri dodržiavaní tohto zákona sa ukázalo ako neúčinných najmä z dôvodu, že boli splnené čiastočne alebo neboli splnené vôbec.

Podľa zákona **musí totiž povinná osoba zverejňovať na svojom webovom sídle**, ak ho má zriadené, v štruktúrovanej a prehľadnej forme **zmluvy, faktúry a objednávky**. Kontrolóri najčastejšie preukázali, že faktúry neboli zverejnené do 30 dní odo dňa ich zaplatenia, objednávky do 10 dní od ich vyhotovenia, a ak boli zverejnené, tak neraz bez uvedenia mena, priezviska a funkcie osoby, ktorá objednávku vystavila. Napríklad pri faktúre za tovary, služby a práce je potrebné identifikovať zmluvu alebo objednávku, s ktorou faktúra súvisí. Zverejnené objednávky musia uvádzať celkovú, či maximálnu hodnotu objednaného plnenia. Samotné zverejnenie však plní svoj cieľ a je v súlade so zákonom len v prípade, ak sú súbory zverejnené **v správnych formátoch**.

Druhou najčastejšou oblasťou, v náprave ktorej zlyhalo až 40 % obcí, je práve tzv. súborová neutralita zverejnených dokumentov (pozri graf č. 6). Tlačivá nesmú byť iba v jednom súborovom formáte, potrebné sú formáty docx a odt., súbory (napr. faktúry či zmluvy) nesmú byť zverejňované ako obrázky, ale v strojovo čitateľnej podobe. Ten umožní prístup k informáciám všetkým záujemcom, vrátane zdravotne znevýhodnených občanov, ktorí napríklad využívajú prevod textu na hlas/zvuk. V tomto ohľade je jednoznačný výnos MF SR o štandardoch pre ISVS.

3.2.1.2 Informačná bezpečnosť

V oblasti informačnej bezpečnosti konštatovali kontrolóri Najvyššieho kontrolného úradu menšiu frekvenciu nedostatkov než v roku 2017. Nedostatky pretrvávajú v takmer tridsiatich percentách kontrolovaných obcí a miest. Samosprávy aktualizovali bezpečnostné projekty svojich informačných systémov, zamerané na ochranu osobných údajov, no vyskytli sa prípady, keď nestanovili napríklad maximálnu prístupnú dobu výpadku ISVS. Bezpečnostné smernice nie vždy definovali činnosti havarijného plánovania. Práve ich cieľom je zabezpečiť čo najvyššiu dostupnosť údajov a ich ochranu pred zničením alebo poškodením.

Najvýraznejším problémom v oblasti informačnej bezpečnosti, na ktorý upozorňujú kontrolóri NKÚ SR z rôznych častí Slovenska, je povinné ukladanie druhej archivačnej zálohy v ďalšom objekte. Hlavným dôvodom je nedostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie tohto druhu ochrany. Tento problém je zvlášť výrazný v prípade malých obcí a vyžaduje pozornosť tvorcu legislatívy.

3.2.2 Najvýznamnejšie zistenia

Ako **najvýznamnejšie zistenie** pri preverovaní opatrení z roku 2017 definovali kontrolné skupiny (najvyššej národnej autority externej kontroly) **chýbajúce certifikáty pre elektronické podpisy**. Oficiálne dokumenty zasielané v rámci elektronického výkonu verejnej moci musia byť podpísané elektronickým podpisom alebo elektronickou pečaťou. Z podpisu je napríklad zrejmé, kto dokument podpísal a kto vystavil certifikát na vytvorenie elektronického podpisu. Ide o základný predpoklad na elektronický výkon moci samosprávou.

Môžeme však konštatovať **výrazné zlepšenie v schopnosti samospráv podpisovať vydané rozhodnutia v elektronickej forme prostredníctvom ZEP**.

V roku 2017 nemohlo kvôli chýbajúcim certifikátom pre elektronické podpisy vykonávať verejnú moc v plnej miere až 70 % kontrolovaných miest a obcí. V roku 2019, po prijatí opatrení z roku 2017, nemalo do konca kontrolnej akcie vydaný certifikát, resp. elektronickú pečať len 6 % kontrolovaných subjektov. Pripomíname, že žiadosť o bezplatné poskytnutie kvalifikovaných dôveryhodných služieb v podobe elektronickej pečate treba zaslať Národnému bezpečnostnému úradu, prípadne ním certifikovaným komerčným subjektom.

Za významné zistenie považujeme aj potrebu aktualizovať VZN o elektronických službách, ktorá v roku 2019 ušla pozornosti necelej desatine kontrolovaných samospráv. Tie nemali prijaté alebo nezapracovali postupy a procesy súvisiace s elektronickou komunikáciou do existujúcich VZN. **Aj v tejto oblasti možno konštatovať výrazné zlepšenie**, keďže aktualizáciu nemali v roku 2017 dve tretiny kontrolovaných subjektov.

Významným pozitívnym zistením je kontrolórmí potvrdená **plynulá aktualizácia prístupových práv do ISVS po komunálnych voľbách**.

Zmeny v osobách štatutárov obcí po voľbách do orgánov samosprávy obcí a miest, koncom roka 2018, dali kontrolórom príležitosť preveriť napĺňanie tejto povinnosti v praxi a potvrdiť plynulý priebeh. Rovnako pozitívne hodnotíme aktualizáciu prístupov v prípade zmeny zamestnancov, kde, okrem jedného prípadu, boli prístupy do ISVS na kontrolovaných subjektoch aktualizované.

Kontrolóri **pozitívne** hodnotia aj aktivity samospráv **v oblasti propagácie eGov**. Všetky obce a mestá, s výnimkou jednej, realizovali v rámci svojich možností informačnú kampaň o pozitívach elektronickej komunikácie a naplnili tak prijaté opatrenia.

3.3 PROGRES V ROZVOJI E-GOVERNEMENTU

Prínos informatizácie spoločnosti a potenciál rozvoja služieb s jej využitím je nesporný. V roku 2017 priniesla kontrolná akcia NKÚ SR kritický obraz o pripravenosti obcí a miest do dvadsať tisíc obyvateľov na poskytovanie eGov služieb. Tretina kontrolovaných samospráv nebola pripravená vykonávať verejnú moc elektronicky. Tieto samosprávy nevstupovali do aktívnych elektronických schránok, prípadne mali obmedzený prístup. Dve tretiny nemali zabezpečenú autorizáciu elektronických dokumentov.

Po dvoch rokoch boli spolu s preverením nápravy, teda stavu plnenia prijatých opatrení, **získané aj údaje na posúdenie vývoja eGovernmentu v podmienkach samospráv** a popis bariér ďalšieho rozvoja. Tieto údaje síce predstavujú subjektívny pohľad jednotlivých obcí a miest, avšak niektoré informácie boli preverené a objektivizované prostredníctvom verejne dostupných údajov, resp. prostredníctvom údajov od správcov ISVS, resp. Štatistického úradu SR.

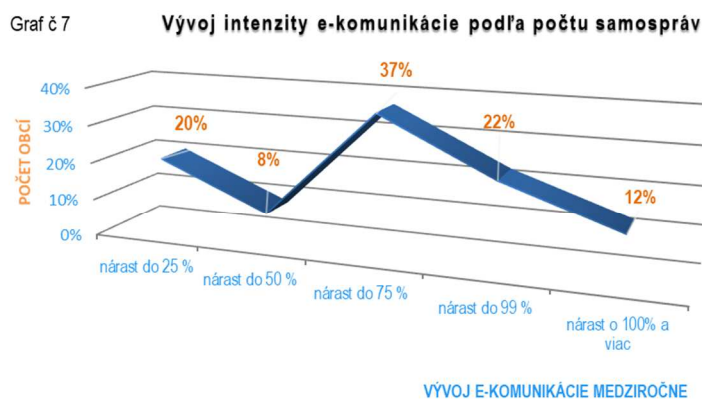
NKÚ SR na základe preverenia stavu a poukázania na opakovane zistené nedostatky v regiónoch, **konštatuje výrazné zlepšenie v pripravenosti kontrolovaných obcí a miest na elektronické služby, a zároveň pretrvávajúci nezáujem ľudí o elektronickú komunikáciu s úradmi.** (Pozri grafické zobrazenie v prílohe č. 1)

Obce a mestá však naďalej narážajú na problémy pri napĺňaní princípu „jedenkrát a dosť“, podľa ktorého nesmú od občanov vyžadovať už poskytnuté údaje. Napríklad pri povinnosti zabezpečiť výpis z registra trestov pre PO, pričom príčina spočíva aj v problémoch vládneho portálu oversi.gov.sk.

3.3.1 Významný medziročný nárast objemu komunikácie

Aj vďaka realizovaným opatreniam, prijatým po kontrole v roku 2017, schopnosť samospráv napĺňať princípy e-Gov výrazne stúpla. Elektronická schránka obce či mesta bola v kontrolovanom období samozrejmosťou a všetky, s výnimkou deviatich obcí, zaznamenali medziročný nárast podaní zaslaných elektronicky. 31 % z týchto samospráv pritom využíva technické a programové prostriedky nadrezortného informačného systému DCOM, ktorý pokrýva výkon agend originálnych kompetencií obcí a miest.

Analýzou získaných údajov možno preukázať **až trojnásobný medziročný nárast** úradnej elektronickej komunikácie obcí na úroveň celkovo **sedemtisíc podaní v 49 samosprávach v roku 2018** pri porovnaní s rokom 2017. Podrobnejší pre-

zdroj: NKÚ SR 2019

hľad o rozdelení rastu počtov v mestách a obciach zobrazuje graf č. 7. **Dvojnásobný a vyšší rast** podaní elektronicky vykázalo 12 % kontrolovaných subjektov. V tejto skupine je zahrnuté aj mesto zo stredného Slovenska, ktoré vykázalo medziročne takmer trojnásobný rast, t. j. na 1800 podaní. Pri ôsmich percentách samospráv vzrástol počet e-podaní takmer o polovicu. Podstatnú časť tejto elektronickej korešpondencie však tvorila úradná komunikácia samospráv so štátnymi

orgánmi, resp. právnickými osobami, ktoré boli povinné mať aktívnu elektronickú schránku od 1. júla 2018.

Kontrolóri na základe svojich zistení **poukazujú na problém s identifikáciou občanov s aktívnou e-schránkou, teda tzv. elektronicky aktívneho prijímateľa.** Obce vnímajú ako bariéru elektronickú identifikáciu adresáta – občana. Bez zapojenia sa do systému DCOM ide v praxi o komplikovaný a zdĺhavý proces.

Údaje o aktívnych elektronických schránkach fyzických osôb tento záver potvrdzujú (pozri graf č. 8 a prílohu č. 1). Vo všetkých 49 kontrolovaných obciach bolo k 13. máju 2019 aktívnych 665 elektronických schránok fyzických osôb, popritom v devätnástich obciach nebola aktívna ani jedna schránka.

Ako indikátor fungovania eGov využili kontrolné skupiny **doručovanie rozhodnutí** o vyrubení dane z nehnuteľnosti, ktorá je **originálnou kompetenciou** obce či mesta. Celkovo bol vykázaný nárast počtu doručených výmerov na daň z nehnuteľnosti. **Avšak len 3 obce** doručili v roku 2018 **aspoň jeden výmer** fyzickej osobe – občanovi elektronicky. Identifikované boli prípady doručenia elektronicky aj listinne, keďže občan chcel niečo hmatateľné.

Vyskytol sa prípad, keď pri zadávaní priznání k dani z nehnuteľnosti daňovníci nekomunikovali s obcou elektronicky. Daňové priznania doručili v listinnej podobe a zamestnanci obce ich následne ručne zadali do DCOMu, čo považovali za elektronickú komunikáciu. V module dane a poplatky DCOM došlo podľa vyjadrenia kontrolovaných samospráv k čiastočnému zlepšeniu a samotné vyrubovanie daní aj odosielanie rozhodnutí je rýchlejšie, avšak **len vtedy, ak má daňovník aktivovanú elektronickú schránku**.

3.3.2 Interné a externé bariéry rozvoja eGov z pohľadu kontrolovaných samospráv

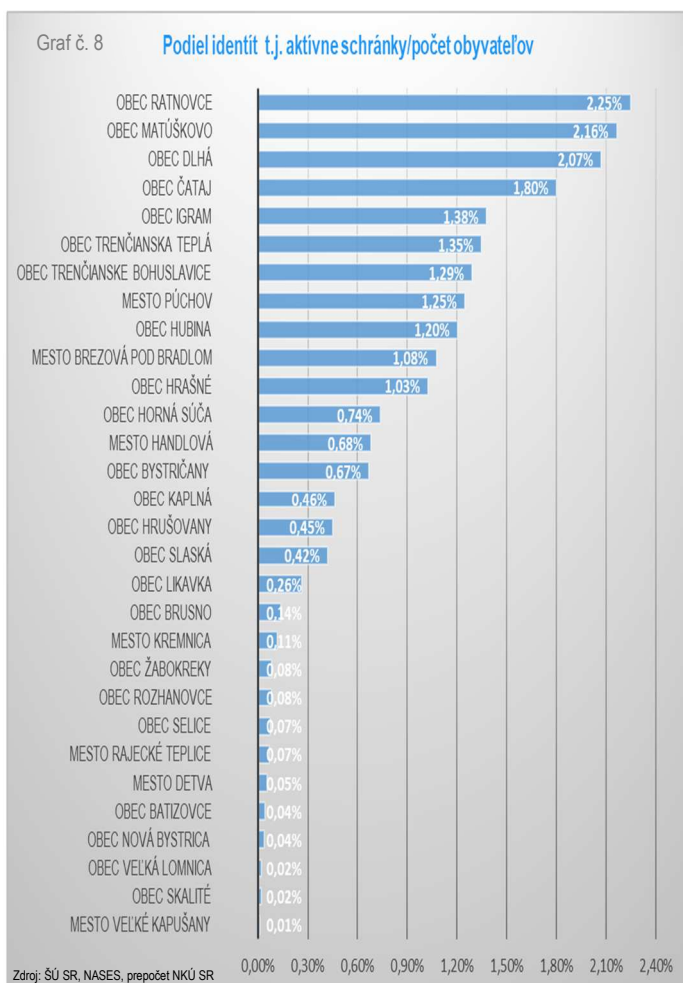
3.3.2.1 Externé bariéry: IKT, malá aktivita obyvateľov a ďalšie

Spolu s celkovým hodnotením eGov systému **zadefinovali** kontrolované **samosprávy** aj externé bariéry, **prekážky, ktorým čelia, no nedokážu ich ovplyvniť v dennej praxi**. Popri externých nákladoch a obmedzených finančných zdrojoch ide o dva okruhy problémov – **technika, presnejšie IKT a ľudský faktor**. Technicko-ekonomické bariéry zahŕňajú problémy s používanými softvérovými a hardvérovými riešeniami, a to na centrálnej, celoštátnej úrovni, ako aj priamo v obci či meste. Spoplatnenie centrálného úradného doručovania pre mestá a obce a povinnosť elektronicky generovať veľké množstvo výmerov napriek minimálnemu využívaniu zo strany fyzických osôb považujú za nehospodárne.

IKT systém je považovaný respondentami **ako užívateľsky neprívetivý, zložitý, pomalý, komplikovaný a nestabilný**, s častými výpadkami a technickými problémami, resp. obmedzeniami na stránke www.slovensko.sk. Ako zaťažujúca je vnímaná potreba častej aktualizácie softvérových komponentov. **Obce odporúčajú zjednodušiť tak orientáciu v ňom, ako aj procesy podávania a podpisovania elektronických dokumentov.**

Proces zabezpečenia kompatibility systémov považujú za komplikovaný a zdĺhavý. Ako kritickú bariéru označili mestá **absenciu prepojenia služieb eGov portálu verejnej správy** na existujúce informačné systémy mesta. Alternatívne riešenie vidia v obstaraní na to určeného systému (napr. DCOM), ktorého prevádzku však vnímajú kvôli pasivite obyvateľov

ako nehospodárnu a neefektívnu. V prieskume bol informačný systém DCOM kritizovaný inou skupinou za veľmi pomalé reakcie kvôli „nedostatočnej kapacite na veľký prenášaný objem dát medzi všetkými pripojenými počítačmi a serverom“.

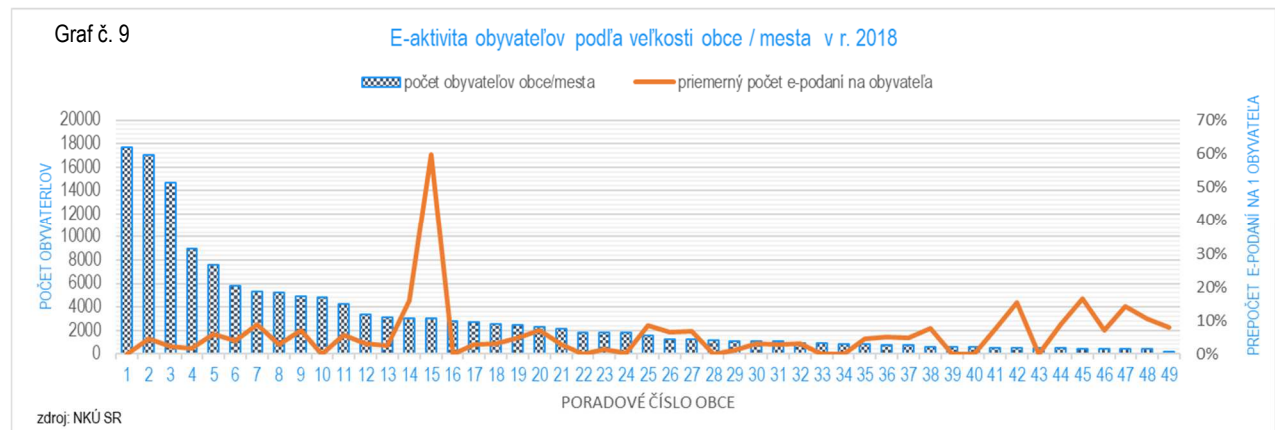

Ľudský faktor. Dáta z kontroly v roku 2017 ukázali, že **s rastúcim počtom obyvateľov rástli priemerné hodnoty ukazovateľov výkonnosti e-Governmentu** v samosprávach. Avšak aj vtedy bol záujem fyzických a právnických osôb o elektronickú úradnú komunikáciu minimálny. **V roku 2019 nemožno konštatovať ani výraznú zmenu, ani závislosť výsledku od veľkosti mesta či obce.** Ľudia v obciach a mestách, bez ohľadu na veľkosť, naďalej preferovali listinnú podobu oficiálnej komunikácie. Napriek priemerne trojnásobnému nárastu prijatých podaní v kontrolovaných mestách a obciach porovnanie počtu aktívnych elektronických schránok občanov (pozri graf č. 9 a č. 8) ukázalo pretrvávajúci nezáujem riešiť agendu s úradmi elektronicky.

Obyvatelia preferujú osobný kontakt. **Malý podiel občanov s aktivovanou e-schránkou, aj napriek informovanosti o výhodách vďaka obecným kampaniam, uviedli samosprávy ako hlavnú externú prekážku.**

Analýza NKÚ SR ukázala, že z celkového počtu 148 493 obyvateľov, ktorí mali k 31. decembru 2018, podľa údajov ŠÚ SR, trvalý pobyt v kontrolovaných obciach, malo aktívnu elektronickú schránku 0,45 % obyvateľov.

Ani rozšírenie výberu na okresy, do ktorých kontrolované samosprávy spadajú, štatistiku občanov pripravených na elektronickú komunikáciu vďaka aktívnej schránke nezlepšuje. Pri celkovom počte 1 287 566 obyvateľov (vrátane okresu BA-Petržalka) dosahuje podiel aktívnych e-schránok len 0,55 %.

Podľa geografického rozloženia kontrolovaných subjektov NKÚ SR preukázal, že kraje vzdialené od Bratislavy na sever alebo východ majú výrazne menej aktívnych obyvateľov v úradnej elektronickej komunikácii (pozri graf č. 8.)

Jednopercentný podiel počtu aktivovaných schránok na celkovom počte obyvateľov daného mesta či obce dosiahli len obce v Bratislavskom, Trnavskom a Trenčianskom kraji. Žiadnu aktívnu e-schránku obyvateľov, teda nulové hodnoty majú niektoré obce v Banskobystrickom, Prešovskom, Košickom a v Žilinskom kraji.

3.3.2.2 Interné bariéry: Náročnosť systému i financie

Už v pôvodnej kontrolnej akcii v roku 2017 NKÚ upozornil na obmedzené rozpočtové zdroje malých obcí, ktoré mali problém s prirodzenou reprodukciou hardvéru, teda pracovali so zastalou technikou. V odpovediach na otázky kontrolných skupín v roku 2019, obce opäť uviedli nedostatok finančných prostriedkov ako jednu z významných bariér. Narastajúce náklady vznikajú z nárokov na technické zabezpečenie, vybavenie, inštaláciu nových programov a prepojenie informačných systémov, ktoré musia mnohé z nich zabezpečovať externe.

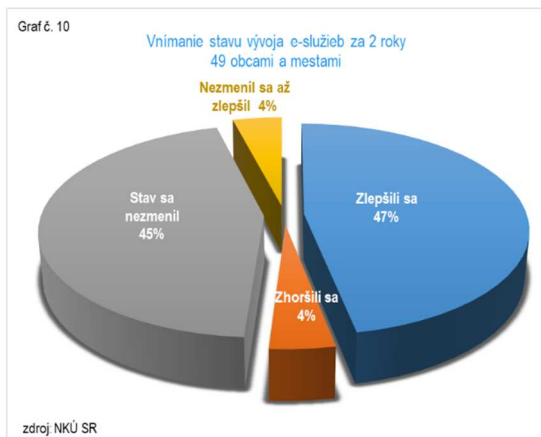
Finančné zdroje obcí označuje najvyššia autorita externe kontroly na Slovensku za jednu z rozhodujúcich bariér rozvoja elektronického výkonu verejnej moci a plnenia kompetencií obcí a miest.

Rozpočtové zázemie sa prejavilo napr. aj na realizácii informačných kampaní obcí a miest, teda na odporúčanej propagácii a osвете eGov pre svojich obyvateľov.

Druhou skupinou interných bariér rozvoja eGov služieb, ktoré uviedli kontrolované subjekty, je nedostatočné personálne zabezpečenie obcí. Nedostatočné preškolenie pracovníkov (napr. na program miniDCOM+), následne časová náročnosť vzhľadom na zložitosť procesov, ako aj zvýšená náročnosť, prácnosť či záťaž sú najčastejšie uvádzanými prekážkami v oblasti ľudských zdrojov.

3.3.3 Hodnotenie vývoja eGov kontrolovanými samosprávami

Popri preukázanom náraste úradnej e-komunikácie, **98 % samospráv konštatovalo zlepšený alebo nezmenený stav úrovne eGov na Slovensku** v porovnaní so stavom v roku 2017 (pozri graf č.10). K zlepšeniu dochádza vďaka nadobúdanej praxi zamestnancov obecného úradu, ako aj zvyšujúcemu sa počtu subjektov využívajúcich eGov.

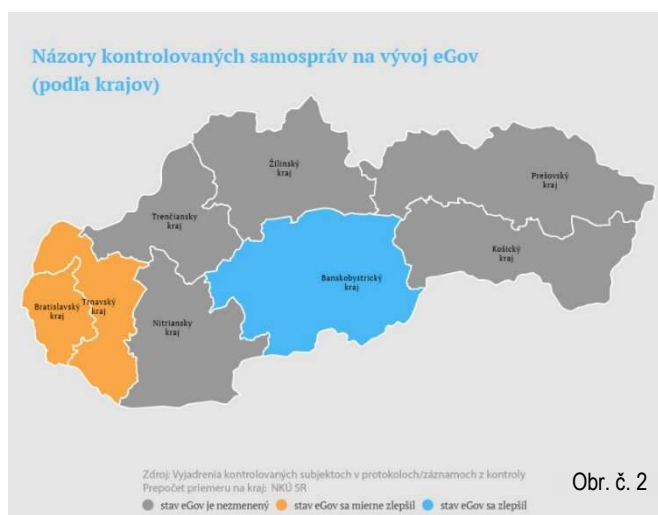
Podľa zozbieraných vyjadrení, k **zlepšeniu stavu** došlo najmä **vďaka lepšej komunikácii medzi inštitúciami, ako aj z dôvodu povinného využívania elektronických schránok právnickými osobami.**

Zrýchlil sa proces elektronickej komunikácie mestského či obecného úradu a inštitúcií, znížila sa administratívna záťaž úradu spojená s vybavovaním podaní.

Ocenené bolo aj čiastočné zlepšenie v module dane a poplatky, vďaka čomu je samotné vyrubovanie daní a odosielanie rozhodnutí rýchlejšie, pokiaľ má daňovník aktivovanú elektronickú schránku.

Negatívne hodnotenie rozvoja eGov bolo zaznamenané len v štyroch percentách prípadov. Ide napr. o mesto, ktoré počtom obyvateľom patrí k väčším a kde stúpila úradná elektronická komunikácia takmer dvojnásobne a zároveň bol zaznamenaný najvyšší počet vyrubených daní z nehnuteľnosti elektronicke. Aktuálny stav a úroveň služieb eGovernmentu vníma ako **zhoršený kvôli enormným nárastom predpisov v danej oblasti**, nutnosti prispôbovať softvér, kvôli častým aktualizáciám, zmenám, nesúladi legislatívy, absencii vykonávacej smernice pre vytváranie a podpisovanie elektronických rozhodnutí a pod., čo možno riešiť na úrovni výkonnej moci štátu. Zároveň s minimálnym využívaním týchto služieb zo strany občanov.

Štyridsaťpäť percent samospráv však pri porovnaní rokov 2017 a 2018 považuje úroveň celého eGov systému za nezmenenú. Časť by privítala inováciu elektronických služieb. **Menšie samosprávy nemajú kapacity na propagáciu a osvetu eGov a považujú za potrebné zlepšiť mediálnu komunikáciu, resp. edukáciu a propagáciu zo strany štátu.**

ODPORÚČANIA PRE ÚRAD PODPREDESEDU VLÁDY SR PRE INVESTÍCIE A INFORMATIZÁCIU

1. Zintenzívniť edukáciu, osvetu a propagáciu konkrétnych postupov pri v e-komunikácii v jednotlivých životných situáciách občanov. Zároveň konkrétnejšie vysvetľovať prínosy a výhody, ale aj bezpečnostné prvky elektronickej komunikácie, a to s cieľom zvyšovať počet aktívnych elektronických schránok obyvateľov na celoštátnej úrovni.
2. Zaviesť tzv. duálny systém. Umožniť tak občanom dostatočne dlhú dobu využívať tradičnú formu komunikácie, napriek aktivovanej e-schránke. V opodstatnených a vopred definovaných prípadoch zaviesť možnosť návratu občana z výhradne „elektronického doručovania“ do „papierového sveta“ (seniori a pod.)
3. Ako súčasť vysvetľovania a propagácie vytvoriť vhodný demonštračný nástroj, napr. demo e-schránku - skúšobnú schránku - prostredníctvom ktorého môžu občania prakticky overiť prínos elektronickej komunikácie na riešenie životných situácií.
4. Zvyšovať kvalitu e-služieb štátu, kvalitu referenčných registrov a stabilizovať úroveň centrálnych riešení IKT systému, vrátane ďalšieho zvyšovania užívateľskej prívetivosti stránky www.slovensko.sk
5. Racionalizovať spôsob aktualizácie legislatívy a vykonávacích predpisov v oblasti s e-Gov
6. Zaviesť centrálnu koordináciu procesov pre obce a v prípade záujmu aj mestá, napríklad podporou organizácie, ktorá by koordinovala súvisiace procesy v obciach a mestách.

ODPORÚČANIA PRE SAMOSPRÁVY

1. Zabezpečiť pravidelné školenia pre pracovníkov, zabezpečujúcich e-služby pre občanov
2. Pokračovať v propagácii eGov na úrovni obce, či mesta
3. Iniciovat pravidelné prerokovávanie návrhov/požiadaviek/skúseností z realizácie eGov na úrovni združení, napr. obcí a miest a poskytovať pravidelné spätné väzby garantovi e Gov v SR

4 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU

Kontrolóri počas výkonu kontroly komunikovali s jednotlivými obcami a poskytovali ich štatutárom informácie o priebehu kontroly a jej výsledkoch. Výstupné materiály z kontrol boli predložené kontrolovaným subjektom na oboznámenie. Námietky neboli vznesené k žiadnemu z 19 protokolov o výsledku kontroly.

Obce, v ktorých boli zistené nedostatky v plnení opatrení, prijali spolu 47 opatrení. Viac ako polovica sa týkala oblasti zverejňovania, pričom 15 opatrení smeruje k plneniu povinností podľa zákona 211/2000 a 9 opatrení je zameraných na úpravu formátu zverejnenia. Takmer desatina z celkového počtu opatrení slúži na zlepšenie v oblasti informačnej bezpečnosti a počtom rovnaký rozsah majú opatrenia v oblasti nastavenia archivácie, úpravy webových stránok a prekladov do anglického jazyka, ako aj štandardizovanie formátu emailových adries.

5 TÍM KONTROLÓROV

Kontrolu vykonalo spolu 36 kontrolórov NKÚ SR zo **všetkých siedmich expozitúr na území Slovenskej republiky**, pričom kontrolnú akciu riadila expozitúra Trenčín. Vedúcim kontrolnej akcie bol dlhoročný pracovník NKÚ, s niekoľkoročnou praxou na Finančnej správe aj Ministerstve financií SR, absolvent špeciálnych vzdelávacích programov NKÚ v oblasti kontroly výkonnosti a spracovávaní dát.

ZÁVER

Kontrolná akcia zameraná na vyhodnotenie stavu plnenia opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov z predchádzajúcich kontrol vykonaných NKÚ SR v roku 2017 v rámci kontrolnej akcie eGovernment a informačné systémy obcí a miest splnila svoj účel.

Napriek častej kritike procesu informatizácie spoločnosti, **elektronické služby verejnej správy postupne nadobúdajú na objeme a z pohľadu samospráv sú v porovnaní s rokom 2017 na vyššej alebo stabilizovanej úrovni.**

Na vyčíslenie hodnoty, overenej kontrolou, boli použité údaje za jednotlivé obce z finančného výkazu FIN za rok 2018 – položky skutočných príjmov z dane z nehnuteľností, ktoré predstavovali celkovo objem 7,53 mil. eur, a za obce kontrolované podľa paragrafu 17 zákona o NKÚ to bolo 2,83 mil. eur. Zo 49 obcí doručili aspoň jeden výmer elektronicky 3 obce.

Pri preverovaní plnenia využili kontrolóri ustanovenia zákona

o NKÚ. Celkovo hodnotenie súčasného stavu prezentuje analýza slabých a silných stránok, príležitostí a hrozieb na obrázku číslo 3.

Pripravenosť samospráv na elektronickú komunikáciu výrazne vzrástla, brzdou rozvoja systému je nezaujem občanov a minimálny počet aktivovaných elektronických schránok z ich strany.

NKÚ SR pripomína svoje odporúčenia vláde SR – nájsť spôsob na podporu IT projektov a národných IT systémov aj v samosprávach Bratislavského kraja, ktoré nemôžu byť podporené z európskych zdrojov, no nemajú dostatočné vlastné rozpočtové zdroje na zapojenie sa do jednotného systému.

NKÚ SR bude monitorovať plnenie 47 opatrení prijatých obcami a mestami na odstránenie pretrvávajúcich nedostatkov, zistených touto kontrolnou akciou. O výsledkoch bude informovať výbor NR SR pre financie a rozpočet, výbor NR SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj a Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, ako aj Združenie miest a obcí Slovenska a Úniu miest Slovenska.

Tabuľka 2: Kontrolná akcia v číslach

Ukazovateľ	počet
kontrolóri NKÚ SR	36
kontrolované subjekty miestnej územnej samosprávy podľa § 22 / podľa § 17 zákona o NKÚ	17 / 32
protokol o výsledku kontroly / záznam o výsledku kontroly	19 / 13
nesúladi so všeobecne záväznými právnymi predpismi	62
Odporúčania	9
prijaté opatrenia	47

Zdroj: NKÚ SR

KONTAKT

Najvyšší kontrolný úrad SR
Priemyselná 2
824 73 Bratislava
☎ +421 2 501 14 911 ✉ info@nku.gov.sk

Zoznam kontrolovaných miest a obcí v členení podľa medzioročnej zmeny objemu e-komunikácie

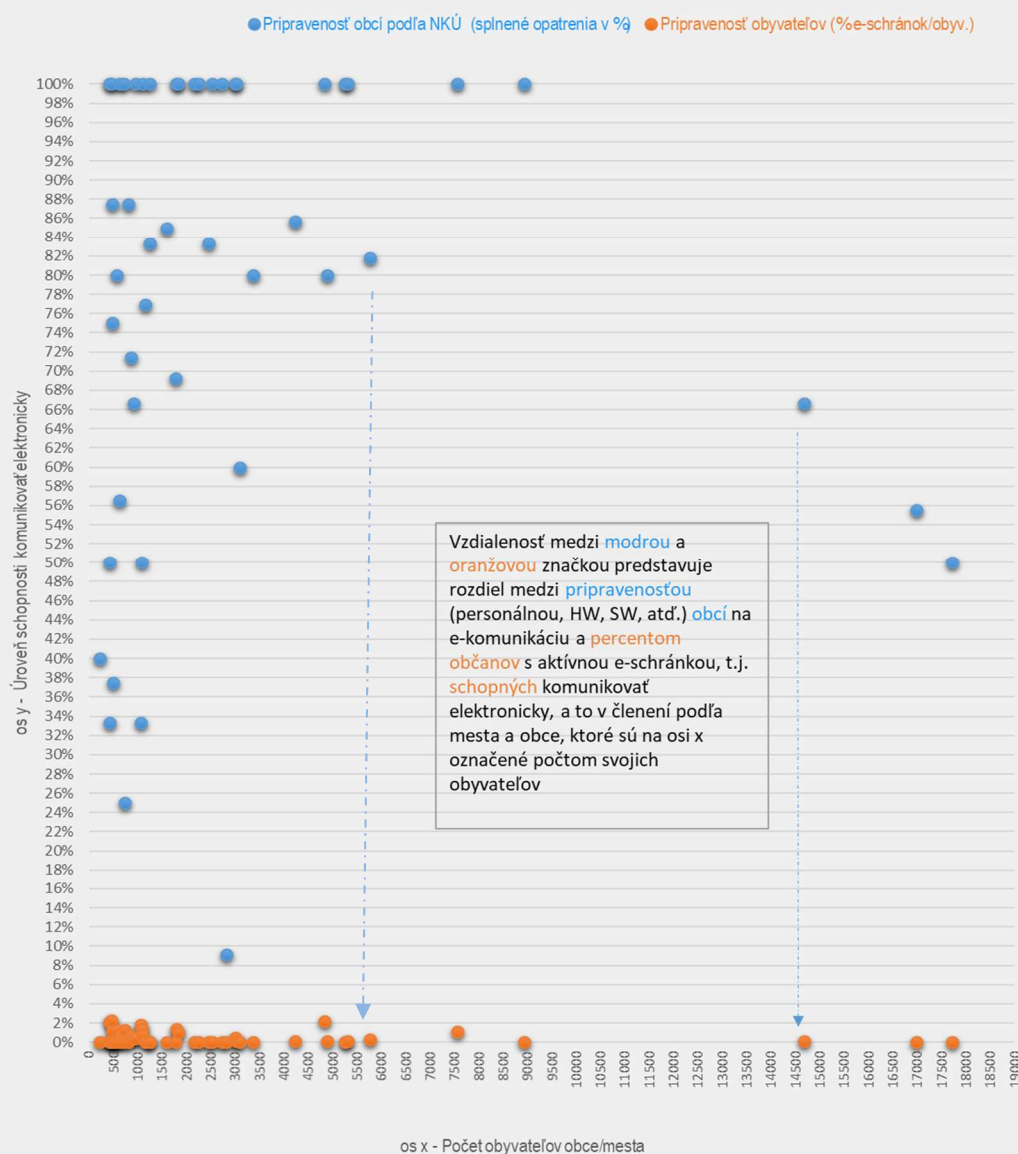
Kontrolované subjekty				
Obec Hrušovany	Obec Hruštín	Obec Hubina	Obec Matúškovo	Obec Ratnovce
Obec Igram	Obec Slaská	Obec Dlhá	Obec Horná Súča	Mesto Púchov
Obec Kaplná	Obec Demjata	Obec Oponice	Mesto Rajec	Obec Trenčianska Teplá
Obec Čataj	Obec Kuková	Mesto Handlová	Obec Kolárovice	Obec Bobrov
Obec Selice		Mesto Rajecké Teplice	Obec Hronská Dúbrava	Obec Žabokreky
Mesto Brezová pod Bradlom		Obec Likavka	Obec Priechod	Mesto Detva
Obec Ďurďošik		Obec Nová Bystrica	Obec Batizovce	
Obec Hrašné		Obec Oravský Biely Potok	Obec Hervartov	
Obec Trenčianske		Obec Skalité	Obec Ruská Nová Ves	
Obec Bystričany		Obec Žiar	Obec Rozhanovce	
		Obec Víglaš	Mesto Veľké Kapušany	
		Obec Pitelová		
		Mesto Kremnica		
		Obec Brusno		
		Obec Veľká Lomnica		
		Obec Mlynárovce		
		Obec Radoma		
		Mesto Turzovka		

Záverečnú správu prerokoval Senát Najvyššieho kontrolného úradu SR pod vedením podpredsedu NKÚ SR Ing. Vladimíra Tótha dňa 11. septembra 2019

PRÍLOHA Č. 1

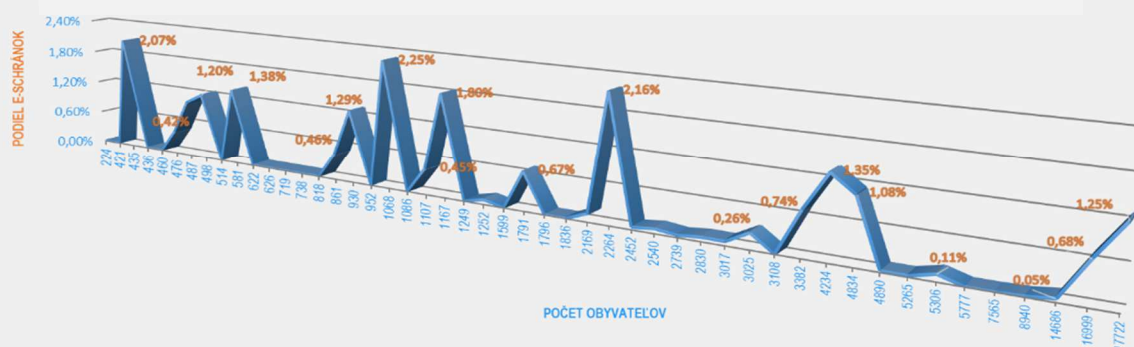
Graf č. 11

Pripravenosť obcí a miest vs. pripravenosť ich obyvateľov v roku 2018

Graf č. 12

Rozloženie podielu aktívnych e-schránok fyzických osôb podľa veľkosti kontrolovanej obce či mesta

Zdroj: Údaje o celkovom počte aktívnych schránok občanov k 31. 12. 2018 za všetky kontrolované obce NASES. Počty obyvateľov podľa Štatistického úradu SR, prepočet podľa NKÚ SR